

De ironische Homerus

Elk tijdperk heeft zijn eigen Homerus. We hebben al de goddelijke Homerus gehad, de heroïsche, de volkse en de documentaire. Onze Homerus is ironisch. Wanneer ik hem lees, heb ik de indruk dat hij met een knipoog tegen me zegt: 't Is me gelukt, hè? Ik bezing zogenaamd de grootheid, maar het is de nietigheid. Ik laat het uitgestrekte toneel van het leven zien, maar in de eerste plaats om er het kleine gebaar tot leven te brengen, het vluchtige woord, het voorwerp met honderd bijzonderheden. Ik maak geen gebruik van oude verhalen omdat ik ze allemaal zou geloven, maar omdat ik mijn waarheid kan uitdrukken in elke verwikkeling die ik op mijn weg tegenkom. En kijk eens wat ik met de goden doe: zogenaamd respecteer ik ze, maar in de grond zijn het toch opgeblazen driftkikkers die al hun krachten aan zielige intriges verspillen. Kijk eens wat ik doe met mijn mythische helden: hun lot hangt af van het humeur van zulke goden. Nee, ik ben optimist noch pessimist – mijn ogen zien te veel dingen ineens. Die ogen waarover een of andere sufferd in de hele antieke wereld heeft rondgebazuind, dat ze blind zijn...' Natuurlijk knipoogt Homerus niet alleen naar mij. Dat zou een onverdiende eer zijn, die me verlegen zou maken. En daarom constateer ik met genoegen dat hij een tijdje eerder naar Margarete Riemschneider heeft geknipoogd. Zij reageerde meteen zoals nodig was, ze onderwierp namelijk de tijd van Homerus aan een onderzoek, waarna ze tot de conclusie kwam dat het de hoogste tijd was om op te houden met die beuzelpraat over de archaische simpelheid van de dichter, want het tijdperk was niet zo archaisch noch zijn simpelheid zo elementair. De schrijfster vermoedt bij Homerus een hele hoop verborgen toespelingen, ze toont aan

dat wat wij naïef vinden dat helemaal niet was, en dat in passages die wij met plechtige ernst tegemoet treden menige grap verborgen zit. Het is een boek met polemische verve en vele intuïtieve ontdekkingen. En hoewel de schrijfster niet alles wetenschappelijk kan staven, zal haar werkje tamelijk lang leven. Want het gaat hier niet alleen om Homerus, het gaat om onze houding tegenover de kunst van vroegere tijdperken zonder meer. In de eerste plaats om het antwoord op de vraag of we de oude meesters echt wel van die schouderklopjes moeten geven, alsof het kindse goedgezaken zijn.

Margarete Riemschneider, *Van de Olympus naar Ninive*, Warschau 1969